

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 404,
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova / Republic of Moldova
бул. Штефан чел Маре 180, оф. 404,
MD-2004, Кишинёв, Республика Молдова
+373 22 212 817; info@egalitate.md; www.egalitate.md

AVIZ CONSULTATIV

din 15 mai 2025

cauza nr. 150/20

Membrii Consiliului participanți la examinarea sesizării:

Ian FELDMAN – președinte

Carolina BAGRIN – membră

Gheorghina DRUMEA – membră

Victorina LUCA – membră

Andrei LUNGU – membru

I. Motivul și faptele sesizării

- 1.1 Consiliul pentru egalitate a recepționat sesizarea dlui AAAA prin care reclamă faptul că denumirea disciplinei „Istoria Românilor” are un caracter discriminator în raport cu alte grupuri etnice din Republicii Moldova și încalcă dreptul la educație a copiilor care nu sunt etnici români.

II. Temeiul emiterii avizului consultativ

- 2.1 Consiliul, conducându-se de prevederile art. 12 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și pct. 19 Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012, decide emiterea prezentului aviz consultativ.

III. Dreptul național și internațional relevant

- 3.1 **Constituția Republicii Moldova, art. 10 alin. (1)** Statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi; **alin. (2)** Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase; **art. 16 alin. (2)** Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.
- 3.2 **Declarația Universală a Drepturilor Omului nr. 12 din 10.12.1948**, art. 26 alin. (2) Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.
- 3.3 **Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale nr. 19 din 16.12.1966, art. 2 alin. (2)** Statele părți la prezentul Pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau pe orice altă împrejurare; **art. 13 alin. (1)** Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lângă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util

Într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3.4 Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice nr. 31 din 16.12.1966, art. 27

În statele în care există minorități etnice, religioase sau lingvistice, persoanele aparținând acestor minorități nu pot fi lipsite de dreptul de a avea, în comun cu ceilalți membri ai grupului lor, viața lor culturală, de a profesa și practica propria lor religie sau de a folosi propria lor limbă.

3.5 Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) din 04.11.1950, art. 14 Interzicerea discriminării.

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație; **Protocolul nr. 1 art. 2 Dreptul la instruire.** Nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.

3.6 Convenția UNESCO privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului 14.12.1960, art. 1 alin. (2)

În sensul prezentei Convenții, cuvântul „învățământ” se referă la diverse tipuri și diferite grade de învățământ și cuprinde accesul la învățământ, nivelul și calitatea sa, precum și condițiile în care este predat; **art. 3 lit. a)** În scopul de a elimina sau preveni orice discriminare în sensul prezentei Convenții, statele participante își iau angajamentul să abroge orice dispoziții legislative și administrative și să pună capăt oricăror practici administrative care ar comporta o discriminare în domeniul învățământului.

3.7 Convenția internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20.11.1989, art. 2 alin. (1)

Statele părți se angajează să respecte drepturile care sunt enunțate în prezenta Convenție și să le garanteze tuturor copiilor care țin de jurisdicția lor, fără nici o distincție, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie a copilului sau a părinților sau a reprezentanților săi legali, de originea lor națională, etnică sau socială, de situația lor materială, de incapacitatea lor, de nașterea lor sau de altă situație; **alin. (2)** Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru ca copilul să fie efectiv protejat împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancțiuni motivate de situația juridică, activitățile, opiniile declarate sau convingerile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale membrilor familiei sale; **art. 29 alin. (1) lit. a), b), c)** Statele părți sunt de acord că educația copilului trebuie să urmărească: a) dezvoltarea personalității copilului, a aptitudinilor și capacităților sale mentale și fizice la nivelul potențialului lor maxim; b) dezvoltarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului, precum și pentru principiile consacrate în Carta Națiunilor Unite; c) dezvoltarea respectului față de părinții copilului, față de identitatea sa culturală, de limba proprie și valorile sale, precum și față de valorile naționale ale țării în care trăiește, ale țării din care eventual este originar și ale civilizațiilor diferite de a sa.

3.8 Convenția - cadru pentru protecția minorităților naționale nr. 94 din 01.02.1995, art. 12 alin.(1)

Părțile, dacă este necesar, vor lua măsuri în domeniul educației și al cercetării pentru a încuraja cunoașterea culturii, istoriei, limbii și religiei atât ale minorităților lor naționale, cât și ale majorității. **Alin. (2)** În acest context, Părțile vor asigura, între altele, posibilități corespunzătoare pentru pregătirea profesorilor, accesul la manuale și vor facilita contactele dintre elevi și profesori ai diferitelor comunități.

3.9 Recomandarea Comitetului Miniștrilor (2001)15 privind predarea istoriei în Europa secolului XXI din 31.10.2001,

Predarea istoriei într-o Europă democratică ar trebui: - să facă posibilă dezvoltarea la elevi a capacității intelectuale de a analiza și interpreta informațiile critic și responsabil, prin dialog, prin căutarea dovezilor istorice și prin dezbatere deschisă care să

aibă la bază perspectivele multiple asupra istoriei, în special pe chestiuni controversate și sensibile; - să permită cetățenilor europeni să-și formeze propria identitate individuală și colectivă prin cunoașterea patrimoniului lor istoric comun în dimensiunile sale locale, regionale, naționale, europene și globale. Predarea istoriei nu trebuie să fie un instrument de manipulare ideologică, de propagandă sau utilizată pentru promovarea de idei intolerante și ultra-naționaliste, xenofobe, rasiste sau antisemite. Cercetarea istorică și istoria, ca obiect de studiu în școli, nu pot fi în niciun fel, cu nicio intenție, compatibile cu valorile fundamentale și statutele Consiliului Europei dacă permit sau promovează manipularea istoriei, și anume prin o versiune excesiv de naționalistă a trecutului care poate crea dihotomia „noi” și „ei”.

3.10 Recomandarea ECRI nr. 10 privind combaterea rasismului și discriminării rasiale în și prin educație din 15.12.2006, recomandă promovarea gândirii critice în rândul elevilor și dotarea acestora cu abilitățile necesare pentru a conștientiza și a reacționa la stereotipurile sau elementele intolerante conținute în materialele pe care le utilizează; f) revizuirea manualelor școlare pentru a se asigura că acestea reflectă mai adecvat diversitatea și pluralitatea societății și includ, în acest scop, contribuția grupurilor minoritare la societate.

3.11 Recomandările de la Haga privind drepturile educaționale ale minorităților naționale (1996), p.19) Având în vedere importanța și valoarea pe care o acordă instrumentele internaționale educației interculturale și punerii în valoare a istoriei, culturii și tradițiilor minorităților naționale, se recomandă ca autoritățile de stat din domeniul învățământului să asigure includerea predării istoriei, culturii și tradițiilor minorităților naționale respective în planurile și programele de învățământ din învățământul general obligatoriu. Încurajarea membrilor majorității în sensul învățării limbilor minorităților care trăiesc pe teritoriul statului respectiv ar putea contribui la creșterea toleranței și multiculturalismului în cadrul acestuia.

3.12 Linii directoare de la Ljubljana privind integrarea societăților diverse (2012), Integrarea ca proces bidirecțional poate avea loc numai dacă toți membrii populației acceptă legitimitatea instituțiilor comune și a rolurilor îndeplinite de acestea, dar și un minim sentiment de apartenență la un Stat și o societate comună și pluralistă. Abordările maximaliste, cum ar fi respingerea legitimității Statului, boicotarea instituțiilor, refuzul recunoașterii caracterului multinațional sau multiethnic al Statului și al societății sau menținerea unor atitudini asimilaționiste ce se opun integrării. Educația este unul dintre cele mai importante instrumente de promovare a integrării și coeziunii sociale și ar trebui să facă parte din politicile de integrare. Educația este crucială prin faptul că înzestrează toți membrii societății în aceeași măsură cu aptitudinile necesare pentru a putea participa în mod deplin și efectiv în toate sferele vieții publice. Educația este un mijloc principal de menținere și transmitere a elementelor esențiale ale identității și unul dintre cele mai eficiente moduri de promovare a contactului și înțelegerii interculturale, precum și a unui sentiment comun de identitate civică. În sistemul de educație ar trebui să se elaboreze și să se predea o programă generală obligatorie însoțită de materiale de învățare care să predea despre istoriile, religiile, culturile, tradițiile și contribuțiile grupurilor majorității și cele ale minorităților din cadrul Statului, cu reflectarea unor perspective diferite. Respectul față de diversitate și pluralism ar trebui să fie introdus în toate disciplinele din programă.

3.13 Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, art. 1 alin. (1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu; **art. 2** În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații: *discriminare* – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți, interese legitime și beneficii ale persoanei sau ale unui grup de persoane,

precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile protejate, reale sau presupuse, în afară de cazul în care acestea se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt proporționale, adecvate și necesare; **art. 3** Subiecții domeniului discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 6** Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației; **art. 9 alin. (1)** Se interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse, care au drept scop sau efect limitarea sau subminarea egalității în domeniul educației.

- 3.14 **Regulamentul de activitate al Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012, pct. 19.** În exercitarea atribuțiilor de prevenire și eliminare a discriminării și de asigurare a egalității tuturor persoanelor care se consideră victime ale discriminării, Consiliul adoptă decizii, avize consultative, acte de constatare, acorduri de conciliere și alte acte, întocmește demersuri și sesizări, elaborează studii și rapoarte, prezintă informații și depune solicitări.
- 3.15 **Codul Educației nr. 152/2014, art. 5 lit. b), c), d)** Educația are ca misiune dezvoltarea potențialului uman pentru a asigura calitatea vieții, creșterea durabilă a economiei și bunăstarea poporului; dezvoltarea culturii naționale; promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranță, a nediscriminării și incluziunii sociale.
- 3.16 **Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 146/2021, pct. 2** Ministerul Educației și Cercetării este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate care îi sunt încredințate; **pct. 5** Ministerul are misiunea de a analiza situația și problemele din domeniile de activitate gestionate, de a elabora politici publice eficiente în domeniile prevăzute la punctul 6, de a monitoriza calitatea politicilor și a actelor normative și de a propune intervenții justificate ale statului care urmează să ofere soluții eficiente în domeniile de competență, asigurând cel mai bun raport dintre rezultatele scontate și costurile preconizate; **pct. 6 subpct. 1), 5)** Ministerul realizează funcțiile stabilite de prezentul Regulament în domeniile de educație, relații interetnice și funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova; **pct. 8 subpct. 2)** Ministerul este investit cu dreptul de a crea consilii consultative, comisii specializate, grupuri de lucru cu antrenarea reprezentanților altor ministere, autorități administrative centrale și autorități publice, ai autorităților administrației publice locale, a reprezentanților mediului academic, ai societății civile, ai mediului de afaceri și a specialiștilor în domeniu pentru elaborarea proiectelor de acte normative, documentelor de politici publice, efectuarea expertizelor și acordarea consultațiilor, precum și pentru examinarea altor chestiuni ce țin de domeniile lor de activitate.

IV. În concluzie, Consiliul reține următoarele:

- 4.1 Consiliul denotă că autorul sesizării reclamă caracterul discriminator al denumirii disciplinei „Istoria Românilor” în raport cu alte grupuri etnice ale poporului Republicii Moldova, care încalcă dreptul la educație a copiilor care nu sunt etnici români. Astfel, persoana interesată consideră că denumirea disciplinei, denumită în istoria unui grup etnic al poporului Republicii Moldova (istoria românilor), care potrivit datelor din recensământul din 2004 și 2014 reprezintă doar un grup de 7% din numărul total de populație, constituie discriminare. Acesta notează că conform datelor din aceleași recensăminte populația Republicii Moldova are la bază grupul etnic de moldoveni ce reprezintă aproximativ 75% din numărul total al populației, care este obligat la nivel de țară să studieze istoria unui grup etnic minoritar. La fel, acesta subliniază că esența plângerii nu vizează conținutul obiectului școlar, dar doar denumirea acestuia.

- 4.2 Având în vedere natura alegațiilor persoanei interesate, Consiliul le-a supus examinării prin prisma discriminării directe. Consiliul reține că tratamentul diferențiat derivă din criteriul originea etnică. Consiliul denotă că toate etniile ce formează populația Republicii Moldova sunt în situații similare, astfel că denumirea unei discipline obligatorii, trebuie să pună în evidență diversitatea etnică a întregului popor.
- 4.3 În vederea examinării în contradictoriu a plângerii, Consiliul a solicitat poziția Ministerului Educației și Cercetării. Acesta menționează că Curriculumul la disciplina „Istoria românilor și universală” a fost pus în aplicare conform art. 40 alin. (4) din Codul educației nr. 152/2014, prin decizia nr. 22 a Consiliului Național pentru Curriculum din 05.07.2019 și a ordinului ministrului nr. 906 din 17.07.2019.
- 4.4 Ministerul susține că la elaborarea Curriculumului la disciplina „Istoria românilor și universală” s-a ținut cont de recomandările referitoare la studierea istoriei, incluse în documentele elaborate la nivel european: Recomandarea 15 (2001) privind predarea istoriei în Europa în secolul XXI, Recomandările Adunării Parlamentare cu privire la dimensiunea europeană a educației (Recomandarea 111/1989), cu privire la învățarea istoriei în Europa (Recomandarea 1283/1996), Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind educația în ceea ce privește păstrarea moștenirii istorice (Recomandarea nr. R(2000)13), Memorandumul pentru educația permanentă, elaborat de Uniunea Europeană, precum și sugestiile parvenite din raioanele republicii, urmare a discuțiilor la nivel de comisii metodice, reuniuni metodice raionale și republicane.
- 4.5 Potrivit ministerului conținuturile educaționale conform Curriculumului la disciplină sunt structurate, pentru toate ciclurile din învățământul general, pornind de la istoria locală, spre istoria națională, regională și universală, eșalonate în context cronologic sau problematic, în funcție de epoca studiată. Acesta susține că conform Curriculumului la disciplină, nu mai puțin de 5% din numărul anual de ore sunt atribuite pentru studierea istoriei locale. Aceasta presupune desfășurarea activităților de învățare în bază de proiect ce vin să asigure studierea istoriei locale prin implicarea elevilor în studierea și promovarea personalităților și obiectelor istorice, a monumentelor și vestigiilor, precum și a patrimoniului din localitate, regiune și țară.
- 4.6 Ministerul evidențiază că documentul include pentru toate epocile istorice studierea conținuturilor curriculare cu referire la minoritățile naționale conlocuitoare pe teritoriul țării. Acesta mai susține că prin dispoziția ministrului educației nr. 625 din 18.11.2012, a fost constituit Grupul de lucru, în scop consultativ, privind eficientizarea educației istorice în învățământul preuniversitar alcătuit din reprezentanții comunității academice, științifice și educaționale din țară (Institutul de Istorie, USM, ULIM, UPS „I. Creangă”, autori de Curriculum, cadre didactice, etc).
- 4.7 Analizând faptele deplânse, Consiliul observă că aspectele ce vizează autoidentificarea națională reprezintă un subiect controversat în Republica Moldova, populația având o identitate complexă, deseori multiplă. În timp ce o parte a populației țării noastre consideră că Republica Moldova face parte din „spațiul românesc” și se declară etnici români (români basarabeni), alte segmente considerabile ale populației nu împărtășesc această viziune și se autoidentifică altfel.
- 4.8 Consiliul analizând detaliat informațiile din recensământul național organizat în anul 2014, observă că din numărul total de populație de 2 804 801 persoane, circa 75,3% s-au autoidentificat ca moldoveni; 6,7% s-au autoidentificat ca români; 6,8% s-au autoidentificat ca ucraineni; 4,1% s-au autoidentificat ca ruși; 4,4% s-au autoidentificat ca găgăuzi; 1,9 s-au autoidentificat ca bulgari; 0,3% s-au autoidentificat ca romi; 0,5% celelalte grupuri etnice.
- 4.9 Conform datelor preliminare ale recensământului național 2024, din totalul populației care a declarat etnia, ca moldoveni s-au declarat 77,2%, români 7,9%, ucraineni 4,9%, găgăuzi 4,2%,

ruși 3,2%, bulgari 1,6%, romi 0,4% și alte etnii 0,5%¹. Astfel, analiza datelor statistice denotă că grupul majoritar etnic în Republica Moldova sunt moldovenii, fiind urmați de români, ucraineni, găgăuzi, ruși, bulgari, romi și alte etnii.

- 4.10 Consiliul constată că populația Republicii Moldova este formată din mai multe grupuri etnice și conform Liniilor Directorii de la Ljubljana privind integrarea societăților diverse, educația este un mijloc principal de menținere și transmitere a elementelor esențiale ale identității și unul dintre cele mai eficiente modalități de promovare a contactului și înțelegerii interculturale, precum și a unui sentiment comun de identitate civică. De asemenea, educația este unul dintre cele mai importante instrumente de promovare a integrării și coeziunii sociale. Denumirea „Istoria Românilor” poate alimenta disensiunile interetnice și obstrucționa eforturile de construire a unei societăți coezive, multietnice, în care toți cetățenii se simt reprezentați în narațiunea istorică națională, contrar spiritului art. 26 alin. (2) din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 3 lit. a) din Convenția UNESCO privind Lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului.
- 4.11 Totodată Consiliul atrage atenția asupra art. 10 alin.(2) al Constituției care recunoaște dreptul cetățenilor la păstrarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase, acest drept nu ar trebui să se materializeze printr-o denumire de disciplină obligatorie care marginalizează implicit identitatea altor grupuri etnice, subminând unitatea poporului.
- 4.12 Consiliul reține că denumirea unei discipline școlare are rolul de a reflecta sintetic conținutul acesteia și este primul element cu care elevii se întâlnesc. Încă din titlul său, disciplina școlară „Istoria Românilor” subliniază doar un singur grup etnic din Republica Moldova, fapt care poate diminua simțului demnității și, astfel, afecta dezvoltarea personalității elevilor ce aparțin altor grupuri etnice (non-români). Această circumstanță este contrară obiectivelor asumate de Republica Moldova prin aderarea și acceptarea standardelor internaționale în materie de drepturile omului și egalitate.
- 4.13 De asemenea, folosirea denumirii „Istoria Românilor” poate fi interpretată în detrimentul recunoașterii și includerii istoriei și contribuțiilor celorlalte grupuri etnice din Republica Moldova, astfel precum indică Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței în Recomandarea de ordin general nr. 10 și Recomandările de la Haga, care sugerează o abordare mai cuprinzătoare a istoriei, reflectând și diversitatea. Astfel, o denumire și un Curriculum de istorie, care se concentrează exclusiv pe o singură identitate etnică, ignorând sau minimalizând contribuțiile și perspectivele altor grupuri etnice prezente în Republica Moldova, ar putea contraveni principiului unei viziuni echilibrate a istoriei și promovării unei educații incluzive. Mai mult decât atât, denumirea disciplinei, care face referire doar la un grup etnic, ar putea crea un sentiment de inegalitate sau excludere pentru elevii din rândul minorităților etnice, generând resentimente, contrar obiectivelor de combatere a intoleranței și asigurării coeziunii sociale.
- 4.14 Consiliul notează că chiar dacă Ministerul Educației susține că s-a ținut cont de recomandările internaționale privind predarea istoriei (cum ar fi Recomandarea 15 (2001) a Consiliului Europei), care pledează pentru o abordare multiaspectuală și evitarea naționalismului excesiv, denumirea însăși a disciplinei „Istoria Românilor” contravine acestui spirit. Ea sugerează o narațiune istorică preponderent etnocentrică, chiar dacă conținutul include referiri la minorități. Aceasta nu este în acord cu recomandările OSCE de la Haga și Ljubljana care promovează o educație incluzivă, ce respectă și include istoria și cultura tuturor grupurilor etnice și construiește o identitate civică comună.
- 4.15 Analizând practica altor țări, Consiliul desprinde că denumirile disciplinelor de istorie din acestea se referă fie la termenul generic „Istorie”, fie la un cadru geografic sau teritorial – denumirea statului în care se predă disciplina. Spre exemplu, în România, Slovenia și Serbia

¹ https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-preliminare-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-10077_61626.html.

disciplina poartă denumirea de „Istorie”. În unele țări, se include în denumire teritoriul, regiunea sau statul despre care se predă. De exemplu, în Elveția denumirea disciplinei este „Istoria Elveției”, ceea ce sugerează clar că materia pune accentul pe spațiul geografic. Există și alte abordări, de exemplu, în unele școli din SUA, disciplina de istorie este împărțită în module, fiecare cu propria denumire, precum: „Civilizații Antice”, „Evul Mediu și Renașterea” (o abordare cronologică) și „Istoria SUA” (indicând numele țării). Nici o denumire a unui obiect școlar obligatoriu nu include vreo referire la vreun grup etnic în mod expres.

- 4.16 De asemenea, Consiliul observă că Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței în al treilea Raport despre România, atrage atenția asupra denumirii cursului de istorie predat elevilor români, care este „Istoria românilor”, dar nu „Istoria României” (p.81). Urmărind recomandările, România a modificat denumirea disciplinei în 2004.
- 4.17 Având în vedere raționamentele expuse anterior, Consiliul conchide că denumirea disciplinei școlare „Istoria Românilor” reprezintă discriminare directă în raport cu alte grupuri etnice. Consiliul atrage atenția că în cauza D.H. și alții contra Cehiei², Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că nicio diferență de tratament bazată exclusiv sau într-o măsură decisivă pe originea etnică nu poate fi justificată obiectiv într-o societate democratică contemporană construită pe principiile pluralismului și respectului pentru diferite culturi. Drept urmare, tratamentul diferențiat constatat având la bază originea etnică nu poate fi justificat obiectiv și rezonabil.
- 4.18 Consiliul recomandă Ministerului Educației și Cercetării revizuirea denumirii disciplinei „Istoria Românilor”, în scopul adoptării unei denumiri neutre din punct de vedere etnic și să contribuie la consolidarea unei societăți incluzive, bazate pe recunoașterea și valorificarea diversității.

Membrii Consiliului care au votat avizul:

Ian FELDMAN – președinte

Carolina BAGRIN – membră

Gheorghina DRUMEA – membră

Victorina LUCA – membră

Andrei LUNGU – membru

² Cauza CEDO D.H. și alții v. Cehia (57325/00),
[https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-83256%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-83256%22]})